

Temat: Globalna wioska

Podstawa programowa:

23. Problemy współczesnego świata. Uczeń:

3. wyjaśnia, odwołując się do przykładów, na czym polega globalizacja w sferze kultury, gospodarki i polityki; ocenia jej skutki.

Kompetencja kluczowe:

- porozumiewanie się w językach obcych,
- społeczne i obywatelskie.

Czas trwania: 1 godzina lekcyjna.

Skrócony opis lekcji

Uczniowie dowiadują się, na czym polega zjawisko globalizacji i w jakich obszarach występuje; zastanawiają się nad czynnikami napędzającymi globalizację, poznają terminy kalifornizacja marzeń i makdonaldyzacja, debatują nad zaletami i zagrożeniami, jakie niesie globalizacja.

Cele lekcji:

- wyjaśnienie uczniom pojęć związanych z procesem globalizacji,
- zaprezentowanie czterech głównych wymiarów globalizacji,
- wyjaśnienie uczniom, skąd pochodzą i co znaczą terminy kalifornizacja marzeń i makdonaldyzacja,
- uświadomienie, jakie są zalety, ale i zagrożenia wynikające z globalizacji.

Słowa kluczowe:

- globalizacja,
- alterglobaliści,
- czynniki technologiczne,
- czynniki napędzające globalizację,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Autor: Anna Klimowicz
Poziom kształcenia: gimnazjum
Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

- kalifornizacja potrzeb,
- makdonaldyzacja społeczeństwa.

Formy, metody i techniki:

- rozmowa,
- mini-wykład,
- e-learning,
- praca z jednostką e-learningową,
- debata za i przeciw.

Oczekiwane rezultaty

Po zajęciach uczeń:

- wyjaśnia istotę procesu globalizacji,
- wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z globalizacji,
- ocenia, w jakim stopniu zjawisko globalizacji wpływa na zmiany społeczno-gospodarcze w Polsce,
- wie, że w Polsce działają ugrupowania przeciwne procesowi globalizacji,
- wyjaśnia terminy kalifornizacja potrzeb i makdonaldyzacja społeczeństwa.

Do prowadzenia zajęć niezbędne będą:

- komputer, ekran (lub tablica interaktywna), rzutnik multimedialny,
- jednostka e-learningowa „Globalna wioska”.

W celu przygotowania się do poprowadzenia zajęć należy:

- zapoznać się z instrukcją do jednostki oraz jednostką e-learningową „*Globalna wioska*” i wybrać fragmenty z części Wiedza (ekrany 5, 7, 14, 19, 20) do wykorzystania na lekcji,
- przygotować krótki wykład na temat globalizacji, na podstawie materiału pomocniczego nr 1 oraz informacji zawartych w jednostce e-learningowej,
- przygotować salę.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Proponowany przebieg zajęć:

1. Zapytaj uczniów, jakie odkrycia i wynalazki w dziejach ludzkości miały wpływ na to, że ludzie znajdujący się nawet w bardzo odległych zakątkach globu ziemskiego coraz szybciej dowiadują się o tym, co dzieje się w innych miejscach na świecie i coraz łatwiej i szybciej przemieszczają się (elektryczność, maszyna parowa, samolot, telefon, telegraf, telewizja, upowszechnienie kontenerów, łączność satelitarna, Internet)?
2. Poproś uczniów, aby zastanowili się nad następstwami (nie tylko pozytywnymi) coraz szybszego rozprzestrzeniania się informacji oraz coraz szybszego łatwiejszego przemieszczania się ludzi.
3. Wprowadź pojęcie globalizacja. Wyświetl ekrany 5. i 7. Wyjaśnij, że słowo globalny oznacza „ujmowany w całości, obejmujący całość”, a terminu globalizm używano najpierw głównie w odniesieniu do polityki zagranicznej, międzynarodowej, prowadzonej na skalę ogólnosiwiatową. W mini-wykładzie przedstaw uczniom „historię” tego procesu: po II wojnie światowej globalizm stał się cechą polityki dwóch supermocarstw, ZSRR i USA. W wypadku ZSRR oznaczał chęć podporządkowania sobie Europy Środkowo - Wschodniej, a w Stanach Zjednoczonych był równoważny z dążeniem do osiągnięcia roli światowego przywódcy poprzez angażowanie się w sprawy Europy i powstrzymywanie ekspansji ZSRR (służyły temu m.in. plan Marshalla i zawiązanie Paktu Północnoatlantyckiego). Pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku rywalizacja między Wschodem a Zachodem zaczęła wygasać. Odprężenie międzynarodowe umożliwiło rozpoczęcie współpracy między mocarstwami. Rozwinęła się ona w latach dziewięćdziesiątych. Obecnie wielostronne powiązania gospodarcze narzucają globalny wymiar polityki nie tylko mocarstwom. Coraz silniej są widoczne zależności między państwami oraz konieczność współpracy w celu rozwiązywania problemów, z którymi boryka się cały świat. Z procesów globalizacji wyłączone są z wielu powodów kraje Czarnej Afryki, skrajnie ortodoksyjne kraje islamskie, niektóre państwa powstałe po rozpadzie ZSRR. Globalna współzależność umożliwia harmonię, ale często jest przyczyną konfliktów. Zjawisko globalizacji ma zwolenników i przeciwników. Media nagłaśniają manifestacje antyglobalistów, którzy nazywają się często alterglobalistami, podkreślając, że są nie tyle przeciwko globalizacji, ile za promowaniem wynikających z niej korzyści i ograniczaniem (pokonywaniem) niekorzystnych zjawisk (np. nasilania się różnic w poziomie życia). W miastach, gdzie odbywają się demonstracje, życie mieszkańców zostaje sparaliżowane, de-

wastowane są ulice, palone samochody, rozbijane witryny sklepów i banków. Podczas protestów wiele osób bywa rannych, zdarzają się zabici. Najsłynniejsze manifestacje odbyły się: w 1999 r. w Seattle (podczas szczytu Światowej Organizacji Handlu-WTO), w 2000 r. w Davos (Światowe Forum Gospodarcze), w Pradze (szczyt Międzynarodowego Funduszu Walutowego) i w Nicei (szczyt Unii Europejskiej), w 2001 r. Quebec (szczyt obu Ameryk w sprawie utworzenia strefy wolnego handlu), w Goeteborgu, (szczyt Unii Europejskiej), w Barcelonie (posiedzenie Banku Światowego) i w Genui (szczyt najbogatszych państw G8). W 2004 r. w Warszawie obawy przed zamieszkami podczas Europejskiego Szczytu Gospodarczego na kilkanaście godzin sparaliżowały kompletnie życie mieszkańców stolicy. Na szczęście, obyło się bez kataklizmów. Podobnie jak podczas szczytu Rady Europy w 2005 r., miały miejsce manifestacje alterglobalistów, jednak podjęte przez służby bezpieczeństwa środki zapewniły spokojny przebieg demonstracji. Zapytaj uczniów, co sądzą o takich formach protestu jak uliczne zadymy połączone z dewastacją i bijatykami.

4. Wyświetl ekran 7., a następnie podziel uczniów na trzy kiluosobowe zespoły i poleć, aby każdy zespół zastanowił się nad symptomami globalizacji w Polsce w jednym z trzech wymiarów: gospodarczym, społeczno-kulturowym, politycznym. Po 10 minutach poproś reprezentantów o zreferowanie wyników narady.
5. Zapytaj uczniów, jak sądzą, co jest częstym marzeniem olbrzymiej grupy ludzi na świecie? Wyświetl ekran 14. i skonfrontuj wypowiedzi uczniów z zawartą tam informacją o kalifornizacji potrzeb. Przedstaw również pojęcie makdonaldyzacja – proces stopniowego upowszechniania się zasad działania znanych z barów szybkiej obsługi (uosabianych przez sieć McDonald's) we wszystkich dziedzinach życia społecznego w Stanach Zjednoczonych i na całym świecie.
6. Wyświetl teraz ekrany 19. i 20., a następnie poinformuj uczniów, że w Polsce działa kilkanaście organizacji lewicowych, przeciwnych globalizacji, m. in. Federacja Anarchistyczna, Lewicowa Alternatywa, Polska Partia Socjalistyczna, polska sekcja ATTAC-u (Obywatelskie Inicjatywy Opodatkowania Obrotu Kapitału). Polski ruch antyglobalistów jest słabo rozwinięty; dopiero się formuje. Aby mieć własne zdanie w tej kwestii, warto poznać argumenty obu stron: przeciwników globalizacji i jej zwolenników.

7. Zaproś uczniów do debaty, w której odegrają reprezentantów obu stron. Wyjaśnij zasady prowadzenia dyskusji techniką „za i przeciw”. Podziel uczniów na dwa zespoły. Daj obu zespołom czas na przygotowanie się do debaty (około 15 minut).
8. Jeżeli celem debaty jest wyłącznie zaprezentowanie przeciwstawnych argumentów, po dyskusji należy ocenić ich jakość i siłę przekonywania. Kończąc debatę, należy pogodzić obie grupy i pomóc im znaleźć płaszczyznę porozumienia. Możesz zasugerować, aby każda z grup spróbowała znaleźć wśród argumentów strony przeciwnej chociaż jeden argument, który jest w stanie zaakceptować. Przedstaw kwestię działań, których celem jest ochrona własnego dziedzictwa kulturowego i tożsamości narodowej.
9. Kończąc lekcję, zadaj pracę domową: „Napisz, w jakim stopniu globalizacja może stanowić zagrożenie dla tożsamości narodowej, a w jakim jest szansą przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego?” Poleć też uczniom skorzystanie z całej jednostki e-learningowej pt. „Globalna wioska”.

Materiał pomocniczy 1. Technika analizy argumentów „za i przeciw” (debata)

Opis techniki

1. Podziel klasę na 2 grupy (jeżeli w danej sprawie może być więcej stanowisk, to grup będzie odpowiednio więcej). Pozwól, aby uczniowie podzielili się sami lub podziel ich losowo. Czasami dobrze jest najpierw poprosić uczniów o zajęcie stanowiska w danej kwestii, a później polecić, by uczniowie reprezentowali w dyskusji postawy przeciwne do tych, do jakich skłaniają się rzeczywiście.
2. Określ wyraźnie temat debaty oraz ustal czas na przygotowanie argumentów (ok. 15 min.). Uczniowie mogą zapisywać argumenty na dużych arkuszach papieru i przykleić je taśmą do ściany lub tablicy. Poinformuj, że grupy otrzymają głos na przemian trzykrotnie (po 3 min.). Podkreśl, że każda teza, może zostać przez drugą grupę zakwestionowana kontrtezą. Przygotowując się do debaty, uczniowie powinni przewidzieć argumenty strony przeciwnej, a w trakcie debaty uważnie słuchać wypowiedzi kolegów, by później móc się do nich odwoływać.
3. Ustal (np. rzucając monetą), która strona pierwsza zabierze głos.
4. Daj sygnał do rozpoczęcia debaty. Mierz czas wypowiedzi (najlepiej stoperem) i udzielaj głosu kolejnym dyskutantom. W tej roli może cię zastąpić wylosowany uczeń.

Pamiętaj, aby:

- przed rozpoczęciem dyskusji ustalić jej reguły,
- łączny czas wypowiedzi był jednakowy dla obu grup (np. 3 x 3 minuty, czyli razem 9 minut),
- nie narzucać uczniom swojego punktu widzenia,
- nie poddawać krytyce subiektywnych poglądów uczniów,
- po dyskusji „wyprowadzić uczniów” z roli.

Najważniejsze zalety debaty:

- ułatwia podejmowanie decyzji, chociaż za jej pomocą można także rozważyć określoną sytuację bez dokonywania wyboru,
- pomaga spojrzeć na problem, często kontrowersyjny, z różnych stron,

Autor: Anna Klimowicz

Poziom kształcenia: gimnazjum

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

- uczy prezentowania argumentów „za” i „przeciw” w sposób mądry i przyjazny, uczy także pozyskiwania przychylności dla swoich poglądów,
- pokazuje, że nawet o kwestiach spornych można dyskutować bez silnych emocji,
- kształtuje umiejętność aktywnego słuchania,
- uczy oddzielania problemów od oceny ludzi,
- kształtuje umiejętność wyrażania poglądów bez prowokowania i atakowania, zwłaszcza osobistego.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Materiał pomocniczy 2

Globalizacja

Do najważniejszych cech charakterystycznych globalizacji należy ścieranie się w jej ramach dwóch przeciwstawnych tendencji: integracyjnej i dezintegracyjnej. Na całym prawie świecie mamy już te same sklepy, w nich te same towary, jadamy i ubieramy się prawie identycznie, słuchamy tej samej muzyki, oglądamy te same filmy. Czynniki technologiczne umożliwiły zmniejszenie kosztów gromadzenia, przetwarzania i przesyłania informacji, zmniejszenie kosztów transportu. Czynniki ekonomiczne wpłynęły na rozwój wielkich korporacji międzynarodowych, przemiany systemowe i otwarcie wielu gospodarek narodowych dla napływu towarów importowanych i kapitału zagranicznego. Kraje nowo uprzemysłowione mogły włączyć się do międzynarodowego podziału pracy. Rozwinęły się giełdy i zmniejszył protekcjonizm w handlu międzynarodowym. W wielu regionach świata rozpoczęły się procesy integracji gospodarczej. Procesy scalające, zjednoczeniowe rozwijają się jednocześnie z zaostrzaniem się różnic i pluralizmów, odradzaniem nacjonalizmów, nienawiści etnicznych i szowinizmów klasowych. Reakcją wielu ludzi wzmaga obawa przed agresywną ekspansją obcych wzorów kulturowych, homogenizacją lub np. amerykańizacją życia, rozwiązań społecznych i ustrojowych. U podłoża ruchów ekologicznych, lewackich i skrajnie prawicowych leży obawa przed wzrostem poziomu bezrobocia spowodowanego przenoszeniem przez międzynarodowe korporacje produkcji i usług do krajów, w których jest tańsza siła robocza. Zwolennicy globalizacji opowiadają się za jak najmniejszą interwencją państwa, dążą do wprowadzenia na świecie zasad wolnego rynku i wolnego handlu. Jako argumentu używają pozytywnych rezultatów osiąganych przez wielokulturowe i wielojęzyczne zespoły pracowników wielu znanych firm.

Ruch antyglobalistyczny – ruch społeczno-polityczny, aktywny w większości państw świata; różnorodny ideowo i niejednolity organizacyjnie, jego celem jest radykalna zmiana obecnych stosunków ekonomicznych i społecznych. Alterglobaliści uważają się za awangardę nowego globalnego społeczeństwa, uważają, że należy odrzucić cały system globalnych współzależności oraz zniszczyć wszystkie instytucje globalnego rządzenia. Krytykują problemy dzisiejszego świata, dopatrując się ich przyczyn w neoliberalnej globalizacji. Ich zdaniem w świecie mamy do czynienia z:

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Autor: Anna Klimowicz

Poziom kształcenia: gimnazjum

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

- postępującą degradacją środowiska,
- narastaniem antagonizmów narodowo-etnicznych,
- wyzyskiem pracowników wielkich korporacji,
- nierozwiązanymi wciąż problemami Trzeciego Świata, takimi jak: analfabetyzm, ubóstwo, brak dostępu do informacji.

Zdaniem antyglobalistów wielkie ponadnarodowe instytucje wyjaławiają rynki wewnętrzne, a ich ogromny wpływ na rządy i decyzje głów państw narusza reguły demokracji. Głównym celem ataków antyglobalistycznych wystąpień są wielkie ponadnarodowe instytucje: Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy, WTO, UE, ONZ itd. W największych spotkaniach antyglobalistów bierze udział od kilkudziesięciu do blisko dwustu tysięcy uczestników. Najbardziej znanymi na świecie osobami związanymi z ruchem alterglobalistycznym są Noam Chomsky i Naomi Klein (Kanadyjka, autorka bestsellera „No logo”). Najpopularniejsze polskie strony alterglobalistyczne:

<http://www.attac.pl>

<http://www.obywatel.org.pl>

<http://www.recykling.uni.wroc.pl>

<http://www.prawda.pl>

Literatura

- Włodzimierz Anioł *Paradoksy globalizacji* Warszawa, 2002
- Zygmunt Bauman *Globalizacja* Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa, 2000

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

